

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2690

[Total No. of Pages : 4

[4705] Ext. - 11

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

History and its Theory & History and its Practice

(2013 Pattern) (Core Course 1 and 4)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) 'All history is contemporary history'. Discuss.
- b) Explain the relation between Social Sciences and History.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) What are the main features of Church History Writing?
- b) Discuss the impact of Positivist philosophy on history writing.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) What are Preliminary Operations in research? Explain with examples.
- b) Bring out the importance of valid generalization in concluding operations in historical research.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the main features of the Subaltern School of History Writing.
- b) Examine the importance of myth, memory and folklore in understanding history.

Q5) Answer any four of the following in 100 words each : **[20]**

- a) Isnad.
- b) Leopold Von Ranke.
- c) Post Structuralism.
- d) Importance of Bibliography.
- e) Contribution of D.D. Kosambi.
- f) Significant contribution of Dakar School.

Total No. of Questions : 5]

P2690

[4705] Ext. - 11

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

**History and its Theory & History and its Practice
(2013 Pattern) (Core Course 1 and 4)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) 'सर्व इतिहास हा समकालीन इतिहास असतो' चर्चा करा.
ब) सामाजिक शास्त्रे आणि इतिहास यांचा संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) चर्च इतिहास लेखनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये काय आहेत ?
ब) इतिहासलेखनावरील प्रत्यक्षार्थवादी तत्त्वज्ञानाच्या परिणामांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) संशोधनातील प्राथमिक प्रक्रिया म्हणजे काय ? उदाहरणासह स्पष्ट करा.
ब) इतिहास संशोधनातील अंतिम प्रक्रियेतील सर्वसामान्य प्रमेयाचे (सामान्यीकरण) महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) इतिहासलेखनातील सबाल्टर्न इतिहासलेखन प्रवाहाच्या मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) मिथक, स्मरण आणि दंतकथा यांचे इतिहास समजून घेण्यातील महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) इसनद
- ब) लिओपोल्ड व्हॉन रॅन्के
- क) उत्तर-संरचनावाद
- ड) संदर्भ ग्रंथ सूचीचे महत्त्व
- इ) डी. डी. कोसंबी यांचे योगदान
- फ) डकार प्रवाहाचे महत्त्वाचे योगदान

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2691

[Total No. of Pages : 4

[4705] Ext. - 12

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India and

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2013 Pattern) (Annual) (Core Course 2 & 5)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Examine the importance of archeological sources for the study of ancient Indian history.
- b) Explain the nature of state and Kingship in the Vedic period.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the socio economic factors that brought about the rise of Jainism and Buddhism.
- b) Describe the nature and significance of urbanization in ancient South India.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Define the term 'medieval'. Explain the process of transition from ancient to medieval.
- b) Examine the theory of Segmentary State with special reference to medieval South India.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Explain the concept of social stratification in the context of Medieval Indian society.
- b) Examine the nature of administration and land revenue system under the Cholas.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words : **[20]**

- a) Kalhan's Rajatarangini.
- b) Concept of Kaliyuga.
- c) Trade routes in ancient India.
- d) Theocracy.
- e) Mansab.
- f) Banjara.

Total No. of Questions : 5]

P2691

[4705] Ext. - 12

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

**Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India and
Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India
(2013 Pattern) (Annual) (Core Course 2 & 5)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी पुरातत्त्वीय साधनांच्या महत्त्वाचे परीक्षण करा.
ब) वैदिक काळातील राज्य व राजेशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) बौद्ध व जैन धर्माच्या उदयाला कारणीभूत ठरलेल्या सामाजिक आर्थिक घटकांची चर्चा करा.
ब) प्राचीन दक्षिण भारतातील शहरीकरणाचे स्वरूप व महत्त्व याचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) 'मध्ययुगीन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. प्राचीन ते मध्ययुगीन या स्थित्यंतराची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन दक्षिण भारताच्या विशेष संदर्भासह विभाजीत राज्य सिध्दाताचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मध्ययुगीन भारतीय समाजाच्या संदर्भात सामाजिक स्तरीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) चोलकालीन प्रशासन व महसूल पध्दतीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) कल्हणची राजतरंगिणी
- ब) 'कलियुग' - ही संकल्पना
- क) प्राचीन भारतातील व्यापारी मार्ग
- ड) धर्माधिष्ठित राज्य
- इ) मनसब
- फ) बंजारा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2692

[Total No. of Pages : 4

[4705] - Ext. - 13

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

**Maratha Polity & Socio-Economic History of the Marathas
(2013 Annual Pattern) (Core Course 3 and 6)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Explain the importance of Marathi literary sources useful for the study of Maratha polity.
- b) Explain the process of Maratha state formation.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Evaluate the salient features of the judicial system under the Marathas.
- b) Explain the nature and salient features of the Maratha cavalry.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the various types of fairs held in the Maratha period.
- b) Examine the various types of agricultural land and their assessment under the Marathas.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Examine the nature of Social stratification in the context of society in the Maratha period.
- b) Discuss the system of currency of the Maratha period.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words : **[20]**

- a) Inampatti.
- b) Brahmasabha.
- c) Organization of Maratha infantry.
- d) Gota Sabha.
- e) Hundi.
- f) Rajapur - a trading port.

Total No. of Questions : 5]

P2692

[4705] - Ext. - 13
M.A. (Part - I) (External)
HISTORY

Maratha Polity & Socio-Economic History of the Marathas
(2013 Annual Pattern) (Core Course 3 and 6)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) मराठा राज्य निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.
ब) मराठा घोडदळाचे स्वरूप व ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मराठा कालखंडात होणाऱ्या अनेक प्रकारच्या जत्रां विषयी चर्चा करा.
ब) मराठेकालीन शेतजमिनीच्या विविध प्रकारांचे व तीच्या आकारणीचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मराठेकालीन समाजाच्या संदर्भात सामाजिक स्तरीकरणाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
ब) मराठेकालीन चलनपध्दतीची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[20]

- अ) इनामपट्टी
- ब) ब्रम्हसभा
- क) मराठा पायदळाचे संघटन
- ड) गोतसभा
- इ) हुंडी
- फ) राजापूर-एक व्यापारी बंदर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2693

[Total No. of Pages : 8

[4705] Ext. - 14

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

Cultural History of Maharashtra and Nature of Dalit

Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Optional Paper 1 & 3)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Describe the salient features of Maharashtra culture.
- b) Explain the various views about the origin of the Marathi people.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Explain the term 'Maharashtra Dharma'. Trace it's origin and the changes in it's meaning.
- b) Assess the role of Shahiri literature in the development of Marathi literature.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the social and religious ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.
- b) Evaluate the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the Round Table Conference.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Examine the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in strengthening the position of Dalits through the Indian constitution.
- b) Discuss the achievements of the post Ambedkar Dalit Movement.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words : **[20]**

- a) Teachings of the Mahanubhav.
- b) Vaman Pandit.
- c) Music in Medieval Maharashtra.
- d) Bahishkrit Hitakarni Sabha.
- e) Dalit autobiographics.
- f) Ambedkari Jalase.

Total No. of Questions : 5]

P2693

[4705] Ext. - 14

M.A. (Part - I) (External)

HISTORY

Cultural History of Maharashtra and Nature of Dalit

Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Optional Paper 1 & 3)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) महाराष्ट्र संस्कृतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
ब) मराठी लोकांच्या व्युत्पत्ती विषयीचे विविध मनप्रवाह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) 'महाराष्ट्र धर्म' ही संज्ञा स्पष्ट करा. त्याच्या उगमाचा व बदलत गेलेल्या अर्थाचा मागोवा घ्या.
ब) मराठी साहित्याच्या विकासातील शाहिरी साहित्याच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या सामाजिक आणि धार्मिक विचारांची चर्चा करा.
ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या गोलमेज परिषदांमधील भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारतीय राज्यघटनेद्वारे दलितांची स्थिती बळकट करण्यासाठी पार पाडलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
ब) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) महानुभवांची शिकवण
- ब) वामन पंडित
- क) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील संगीत
- ड) बहिष्कृत हितकारणी सभा
- इ) दलित आत्मकथने
- फ) आंबेडकरी जलसे

Total No. of Questions : 5]

P2693

[4705] Ext. - 14

M.A. (Part - I)

HISTORY (External)

**History of Art and Architecture in India: Ancient Period and
History of Art and Architecture in India: Medieval Period
(2013 Pattern) (Optional Course 2 and 4)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the architectural achievements of the Harappan civilization.
- b) Take a review of the art and architecture of the Satvahana period.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Examine the art and architecture of the Gupta period.
- b) Discuss the contribution to temple architecture of the Pallavas.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Examine the main features of art and architecture in north India in the early medieval period.
- b) Discuss the characteristics of architecture of the Vijayanagar Empire.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Write on the regional styles of architecture in the medieval period in north India.
- b) Discuss the various styles of painting prevalent in medieval India.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words: **[20]**

- a) Stone Age Art.
- b) Harappan Sculpture.
- c) Mathura School of Art.
- d) Western Indian Manuscript Painting.
- e) Hoysala Architecture.
- f) Bijapur Architecture.

Total No. of Questions : 5]

P2693

[4705] Ext. - 14

M.A. (Part - I)

HISTORY (External)

**History of Art and Architecture in India: Ancient period and
History of Art and Architecture in India: Medieval period
(2013 Pattern) (Optional Course 2 and 4)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) स्थापत्यातील हरप्पा संस्कृतीच्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) सातवाहन कालीन कला व स्थापत्याचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) गुप्तकालीन कला व स्थापत्याचे परीक्षण करा.
ब) मंदिर स्थापत्यातील पल्लवांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) प्रारंभीक मध्ययुगीन कालखंडातील उत्तर भारतामधील कला व स्थापत्याच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) विजयनगर साम्राज्याच्या स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मध्ययुगीन कालखंडातील उत्तर भारतामधील स्थापत्याच्या प्रादेशिक शैलीं विषयी लिहा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील अस्तित्वात असलेल्या विविध चित्रकला शैलींची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) अश्मयुगीन कला
- ब) हरप्पा संस्कृतीतील शिल्पकला
- क) मथुरा कला शैली
- ड) पश्चिम भारतीय हस्तलिखितांची कला शैली
- इ) होयसळ स्थापत्य
- फ) विजापुर स्थापत्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2694

[Total No. of Pages : 4

[4705] Ext. - 21

M.A. (Part - II) (Semester III & IV)

HISTORY (Annual Pattern) (External)

Core Paper No. 7 & 10

Core - No.7: Ancient and Medieval Civilizations of the World

Core - No.10: History of Modern India (1857-1971)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Discuss Socio-economic life during the Mesopotamian civilization.
- b) Review Literature, Art and Architecture during the Roman Civilization.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Evaluate the process of rise of Nation States with special reference to France and England.
- b) Discuss the revival of trade and its impact on economy of the Medieval West.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Examine the Permanent Settlement and its impact on Indian Personality.
- b) Evaluate the achievements of Indian National Army.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the salient features of the Indian Constitution.
- b) Examine the role of India in the development of Non-aligned Movement.

Q5) Write short notes in 100 words each (any four) : **[20]**

- a) Civilization.
- b) Arabic Culture.
- c) Dark Ages.
- d) Colonialism.
- e) HSRA.
- f) Mixed Economy.

Total No. of Questions : 5]

P2694

[4705] Ext. - 21

M.A. (Part - II) (Semester III & IV)

HISTORY (Annual Pattern) (External)

Core Paper No. 7 & 10

Core - No.7: Ancient and Medieval Civilizations of the World

Core - No.10: History of Modern India (1857-1971)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) मेसोपोटेमियन संस्कृतीतील सामाजिक-आर्थिक जीवनाची चर्चा करा.
ब) रोमन संस्कृतीतील साहित्य, कला आणि स्थापत्य यांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) फ्रान्स आणि इंग्लंड यांच्या विशेष संदर्भात राष्ट्रराज्यांच्या उदयाच्या प्रक्रियेचे मूल्यमापन करा.
ब) मध्ययुगीन पश्चिमेकडील व्यापाराचे पुनरुज्जीवन आणि त्याचे अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) कायमधारा पध्दती आणि तिचे भारतीय शेतकऱ्यांवरील परिणाम यांचे परीक्षण करा.
ब) आझाद हिंद सेनेच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) भारतीय संविधानाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) अलिप्ततावादी राष्ट्रांच्या चळवळीच्या वाटचालीतील भारताच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) संस्कृती
- ब) अरबी संस्कृती
- क) अंधःकार युग
- ड) वसाहतवाद
- इ) हिंदुस्थान सोशॅलिस्ट रिपब्लिकन आर्मी
- फ) मिश्र अर्थव्यवस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2695

[Total No. of Pages : 4

[4705] Ext. - 22

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV) (External)

HISTORY

Core Paper No.-8 & 11

Core Paper No.-8: Debates in Indian History

**Core Paper No.-11: Intellectual History of the Modern West
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Explain the opinion of Lokmanya Tilak about original place of Aryan.
- b) Review the political background of Gupta Empire.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) State the causes of urbanisation in British period.
- b) What do you know about the Ancient Indian Feudalism? Discuss its salient features.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) What is meant by Renaissance? Give its definitions by Jorge Bantrod Rassel, Raskin Berry and Beckon.
- b) Discuss about the 'Counter Reformation' in Modern West.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Explain the contribution of Newton in scientific research.
- b) Evaluate the contribution of philosophers for the French Revolution.

Q5) Write short notes in 100 words (any four) : **[20]**

- a) Social life in the period of Rigveda.
- b) Magadha.
- c) Meaning of Orientalism.
- d) Nature of Nationalism.
- e) Chartiest Movement.
- f) Meaning of 'Totalitrianism'.

Total No. of Questions : 5]

P2695

[4705] Ext. - 22

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV) (External)

HISTORY

Core Paper No.-8 & 11

Core Paper No.-8: Debates in Indian History

Core Paper No.-11: Intellectual History of the Modern West

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) आर्यांच्या मूल स्थानाबद्दल लोकमान्य टिळकांचे मत स्पष्ट करा.
- ब) गुप्त साम्राज्यापूर्वीच्या राजकीय पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) ब्रिटिशकालीन नागरीकरणांची कारणे सांगा.
- ब) प्राचीन भारतीय संरनामशाही विषयी आपणास काय माहिती आहे? तिच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) प्रबोधन म्हणजे काय? जॉर्ज बट्रांड रसेल, रस्किन बेरी व बेकन यांनी त्याच्या केलेल्या व्याख्या सांगा.
- ब) आधूनिक पाश्चिमात्या मधील 'प्रतिधर्मसुधारणा' विषयी चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) न्यूटनचे वैज्ञानिक संशोधनातील योगदान स्पष्ट करा.
- ब) फ्रेंच राज्यक्रांतीसाठी तत्वव्य त्यांचे योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) 100 शब्दांत टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) ऋगवेदकालीन समाजजिवन
- ब) मगध
- क) पौरात्यवादाचा अर्थ
- ड) राष्ट्रवादाचे स्वरूप
- इ) चार्टिस्ट चळवळ
- फ) सर्वकषवादाचा अर्थ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2696

[Total No. of Pages : 4

[4705] Ext. - 23

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV) (External)

HISTORY

Core Paper No. - 9 & 12

Core Paper No. - 9: Economic History of Modern India

Core Paper No. - 12: World after World War - II (1945-2000)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Discuss the Financial Imperialism phase of the colonial economy and its impact.
- b) Examine the process of commercialization of Agriculture and its consequences.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Explain the process of De-industrialization and its impact on Indian Economy.
- b) Account for the development of Textile Industry during the colonial period.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Examine the Cuban crisis in context of the Cold War.
- b) Discuss the Oil Politics in the West Asia after World War - II.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Evaluate the role of U.S.A. in the Vietnam War.
- b) Examine the role of BRICS in the context of Globalization.

Q5) Write short notes in 100 words each (any four) : **[20]**

- a) Ryotwari System.
- b) Mining Industry.
- c) Internal Trade.
- d) NATO.
- e) Glastnost and Perestroika.
- f) European Union.

Total No. of Questions : 5]

P2696

[4705] Ext. - 23

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV) (External)

HISTORY

Core Paper No. - 9 & 12

Core Paper No. - 9: Economic History of Modern India

Core Paper No. - 12: World after World War - II (1945-2000)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) वासाहतिक अर्थव्यवस्थेतील वित्तीय साम्राज्यवादी अवस्था आणि तिचे परिणाम यांची चर्चा करा.

ब) शेतीच्या व्यापारी करणाची प्रक्रिया आणि त्याचे परिणाम यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) अनुद्योगीकरणाची प्रक्रिया आणि तिचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) वासाहतिक काळातील कापड उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तात द्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) शीतयुद्धाच्या संदर्भात क्युबा संघर्षाचे परिक्षण करा.

ब) दुसऱ्या जागतिक महायुद्धानंतर पश्चिम आशियातील तेलाच्या राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) व्हिएतनाम युद्धामधील अमेरिकेच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात BRICS च्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) रयतवारी पध्दती
- ब) खान उद्योग
- क) अंतर्गत व्यापार
- ड) नाटो (NATO)
- इ) ग्लासनोस्त आणि पॅरेस्त्रोइका
- फ) युरोपियन संघ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2697

[Total No. of Pages : 24

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External)

HISTORY (Optional Paper No. 13 and 19)

HS - 13 : Maharashtra in the 19th Century

HS - 19 : Maharashtra in the 20th Century

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the ideological impact of British power on Maharashtra.
- b) Account for workers Movement in Maharashtra in the second half of 19th Century.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Explain the contribution of Satya Shodhak Samaj.
- b) Explain the causes and consequences of rise and growth of Modern Industry in Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Evaluate the role of Co-operative Movement in the economic development of Maharashtra.
- b) Evaluate the achievement of Dr. Babasaheb Ambedkar in the development of Dalit Movement.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Account for Marathwada Mukti Sangram.
- b) Discuss the Feminist Movement during 20th Century Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes in 100 words each :

[20]

- a) Poona Sarvajanik Sabha
- b) Renaissance.
- c) Kisan Faguji Band Sod.
- d) Cotton Industry in Mumbai.
- e) Raghoji Bhangre.
- f) Akola Pact

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External)

HISTORY (Optional Paper No. 13 and 19)

HS - 13 : Maharashtra in the 19th Century

HS - 19 : Maharashtra in the 20th Century

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) महाराष्ट्रावरील ब्रिटिश सत्तेच्या वैचारीक प्रभावाची चर्चा करा.
ब) 19 व्या शतकाच्या उत्तरार्धातील महाराष्ट्रातील दलित चळवळीचा वृत्तात द्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) सत्यशोधक समाजाचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील आधुनिक उद्योगांच्या उदय आणि विकासाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) महाराष्ट्राच्या आर्थिक विकासातील सहकार चळवळीच्या भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
ब) दलित चळवळीच्या वाटचालीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मराठवाडा मुक्ती संग्रामाचा वृत्तात द्या.
ब) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील स्त्रीवादी चळवळीची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) पुणे सार्वजनिक सभा
- ब) प्रबोधन
- क) किसन फागुजी बंदसोड (बनसोडे)
- ड) मुंबईतील कापड उद्योग
- इ) राघोजी भांगरे
- फ) अकोला करार

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 14 & 20)

Opt. - 14 : British Administrative Policies in India (1765-1892)

**Opt. - 20 : Socio-Religious Reform Movements in South India
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Examine the impact of British policy on the development of Education in India.
- b) Discuss the Famine policy of the British and its impact on Indian Peasantry.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the importance of Government of India Act-1858 and Queen's proclamation.
- b) Examine the impact of Indian Council Acts of 1861 and 1892 on the British Administration in India.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Explain the importance of socio-religious reform movements in South India.
- b) Evaluate the role of Alluri Sitaramarajulu in the development of socio-religious reform movement in Andhra Pradesh.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- a) Discuss Sri Narayana Movement in Kerala.
- b) Examine the impact of Non-Brahmin movement on the socio-religious life in the Tamil Nadu.

Q5) Write short notes in 100 words each (any four) : **[20]**

- a) Utilitarianism.
- b) Campbell Commission.
- c) Vernacular Press Act of 1878.
- d) Periyar.
- e) Justice Party.
- f) Annadurai.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 14 & 20)

Opt. - 14 : British Administrative Policies in India (1765-1892)

Opt. - 20 : Socio-Religious Reform Movements in South India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) ब्रिटिशांच्या धोरणाचा भारतातील शैक्षणिक वाटचालीवरील प्रभावचे परीक्षण करा.
ब) ब्रिटिशांचे दुष्काळ विषयक धोरण आणि त्याचा शेतकरीवर्गावर झालेला परीणाम याची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) 1858 चा भारत सरकार कायद्याचे महत्व आणि राणीचा जाहीरनामा यांची चर्चा करा.
ब) भारतातील ब्रिटिश प्रशासनावरील 1861 आणि 1892 च्या इंडियन कौन्सिल अॅक्ट च्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) दक्षिण भारतातील सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळींचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) आंध्र प्रदेशातील सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या वाटचालीतील अल्लुरी सीतारामराजुलू यांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

- प्रश्न 4) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) केरळ मधील श्री. नारायण चळवळीची चर्चा करा.
- ब) तामिळनाडूतील सामाजिक-धार्मिक जीवना वरील ब्राह्मणेतर चळवळीच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) उपयुक्ततावाद
- ब) कॅम्पबेल आयोग
- क) 1878 चा व्हर्नाक्युलर प्रेस अॅक्ट
- ड) पेरीयार
- इ) जस्टीस पार्टी
- फ) अण्णादुराई

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 15 & 21)

Opt. - 15 : Gender and Indian History

Opt. - 21 : Urban History

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Define the term Brahmanical patriarchy and state the views of Uma Chakravarti about the Brahmanical patriarchy.
- b) Discuss the Marxist approach of Feminism.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Discuss the relation between caste and gender in India.
- b) Discuss the position of women in Indian philosophy.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- a) Define the term urbanisation and discuss theoretical framework of urban studies.
- b) Review the historical writing of urbanisation in India.

Q4) Answer any one of the following question in 500 words : **[20]**

- a) State the salient features of First Urbanisation.
- b) Give an account of changing pattern of Urbanisation in Modern India.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- a) Simone de Beauvoir.
- b) Radical Faminism.
- c) The views of women in Manusmriti.
- d) Urbanism.
- e) Twin sities.
- f) Hinter land.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 15 & 21)

Opt. - 15 : Gender and Indian History

Opt. - 21 : Urban History

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना : ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) ब्राह्मणी पितृसत्ता ही संज्ञा स्पष्ट करून उमा चक्रवर्ती यांचा ब्राह्मणी पितृसत्ताकते विषयीचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
ब) स्त्रीवादा विषयीच्या मार्क्सवादी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) भारतातील जात आणि लिंगभाव यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
ब) भारतीय तत्वज्ञानातील स्त्रीयांचा दर्जा याची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) नागरीकरण ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि नागरीकरण अभ्यासाच्या सैध्दांतिक चौकटीची चर्चा करा.
ब) भारतातील नागरीकरणाच्या इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) पहिल्या नागरीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) आधुनिक भारतातील नागरीकरणाच्या बदलत्या स्वरूपाची माहिती लिहा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) सिमॉन-द-बुव्हा
- ब) जहाल स्त्रीवाद
- क) मनुस्मृतीतील स्त्रीविषयक विचार
- ड) नागरता
- इ) जुळी शहरी
- फ) किनाऱ्यालगतचा प्रदेश

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 16 & 22)

Opt. - 16 : East Asia: China 1900-2000

Opt. - 22 : East Asia : Japan 1853-2000

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the 'Nationalist Revolution' of Dr.Sun-Yet-Sen in Chinese History.
- b) Explain the establishment of Peoples Republic in China.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Review the relation of China with India.
- b) Discuss the Modernisation of China in the field of Agriculture.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Evaluate the success of Washington Conference.
- b) Give an account of the rise of militarization in Japan.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Explain the causes of Japan's surrenders in the Second World War.
- b) Analyse the factor responsible for the economic resurgence of Japan.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each : **[20]**

- a) Chinese Communist Party.
- b) Long March.
- c) Tiananmen incidents.
- d) Treaty of Shimonosheki 1895.
- e) Rome-Berlin-Tokyo axis Treaty (1940)
- f) General Mac-Arthur

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 16 & 22)

Opt. - 16 : East Asia: China 1900-2000

Opt. - 22 : East Asia : Japan 1853-2000

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) चीनच्या इतिहासातील डॉ. सन-यत-सेनच्या 'राष्ट्रीय क्रांती' ची चर्चा करा.
ब) चीन मधील लोक शासनाची स्थापना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) चीनचा भारता सोबत असलेल्या संबंधाचा आढावा घ्या.
ब) कृषी क्षेत्रातील चीनच्या आधुनिकीकरणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) वॉशिंग्टन परिषदेच्या यशाचे मूल्यमापन करा.
ब) जपान मधील लष्करशाहीच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) दुसऱ्या महायुद्धातील जपानच्या शरणागतीची कारणे स्पष्ट करा.
ब) जपानच्या आर्थिक पुनरुत्थानास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) चीन मधील कम्युनिष्ट पक्ष
- ब) लॉग मार्च (दिर्घ कूच)
- क) ताईननमेनचा प्रसंग
- ड) शिमोनोसेकीचा तह, 1895
- इ) रोम-बर्लिन-टोकीओ अक्ष करार (सप्टे. 1940)
- फ) जनरल मॅक आर्थर

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 17 & 23)

Opt. - 17 : Archival Studies

Opt. - 23 : History of Environment and Ecology

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Define the term Archives & discuss its characteristics.
- b) Explain the importance of Allied institution in the Research.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the origin & development of Archive in Europe.
- b) Explain the importance of Digital Archives in the study of History.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Review the Human development with respect to Environment.
- b) Explain the characteristic feature of geographical zones.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the relevance of Environmental History.
- b) Discuss the physical & climatic zone of India.

Q5) Write short note on any four of the following in 100 words each : **[20]**

- a) Duch Archives.
- b) Clay Tablets.
- c) Microfiche.
- d) Hill station.
- e) Plantation Economy.
- f) Chipco Movement.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 17 & 23)

Opt. - 17 : Archival Studies

Opt. - 23 : History of Environment and Ecology

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) पुराभिलेखागार ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि त्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) संलग्नित संस्थांचे संशोधनातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) युरोप मधील पुराभिलेखागारांचा उदय आणि विकास याची चर्चा करा.
ब) संगणीकीय अभिलेखागाराचे इतिहासाच्या अभ्यासातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) पर्यावरणाच्या संदर्भात मानवाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
ब) भौगोलिक विभागाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) पर्यावरणीय इतिहासाची सर्पकता यावर चर्चा करा.
ब) भारताच्या प्राकृतिक आणि हवामान विभागाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[20]

- अ) डच अभिलेखागार
- ब) मृदा-लेख
- क) सूक्ष्मपत्र पृष्ठ
- ड) थंड हवेची ठिकाणे
- इ) मळयांची अर्थव्यवस्था
- फ) चिपको चळवळ

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 18 & 24)

Opt. - 18 : Maritime History of India (800 AD to 1800AD)

Opt. - 24 : Business History of India (1858 - 1991)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 500 words : **[20]**

- a) Discuss the Chola's trade with South East Asia.
- b) State the India's trade with Persian Gulf.

Q2) Answer any one of the following question in 500 words : **[20]**

- a) Explain the Role of Chola's in control over the Indian seas.
- b) Discuss the policies of European powers about control of Indian sea.

Q3) Answer any one of the following question in 500 words : **[20]**

- a) Explain the importance of Anglo-Bania Alliance in Business History of India.
- b) Discuss the role of Kirloskar in Developments of Indian Industries.

Q4) Answer any one of the following question in 500 words : **[20]**

- a) Explain the Public Sector in India.
- b) Discuss the developments in pharma in India.

Q5) Write Short Notes (Any Four) :

[20]

- a) Definition of Maritime History.
- b) Zamorin.
- c) Martanda Varma.
- d) Definition of Business History.
- e) Birla groups in India.
- f) Mixed Economy.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4705] Ext. - 24

M.A. (Part - II) (External) (Semester - III & IV)

HISTORY (Optional Paper No. 18 & 24)

Opt. - 18 : Maritime History of India (800 AD to 1800AD)

Opt. - 24 : Business History of India (1858 - 1991)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) आग्नेय आशिया सोबत चोलांच्या व्यापाराची चर्चा करा.
ब) भारताच्या पर्शियन राष्ट्राबरोबरील व्यापार सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) भारतीय समुद्र नियंत्रणात चोलांची भूमिका विशद करा.
ब) भारतीय समुद्र नियंत्रणासाठी युरोपियन सत्तांच्या धोरणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) भारताच्या व्यापारी इतिहासात अँग्लो-बनिया कराराचे महत्त्व विशद करा.
ब) भारतीय औद्योगिक विकासात 'किलॉस्कर' याच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) भारतातील 'सार्वजनिक क्षेत्र' विशद करा.
ब) भारतातील 'औषधी विकासाची' चर्चा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) सामुद्रिक इतिहासाची व्याख्या
- ब) झामोरीन
- क) मार्तंड वर्मा
- ड) व्यापारीक इतिहासाची व्याख्या
- इ) भारतातील बिल्हा समुह
- फ) मिश्र अर्थव्यवस्था

